

is afgelopen of tot het doel bereikt is. Dit wordt dus ook alleen gezegd van personen.

De regen blijft aanhouden. De aanhouder wint.

Bij een weigering volharden. Hoewel men hem tot andere gedachten had willen brengen, volhardde hij bij zijn plan.

Men moet niet alleen beginnen, men moet ook volhouden. Hij hield vol en zag zijn moeite beloofd.

63. AANHOUDEND, BESTENDIG, BLIJVEND, DUURZAAM, GEDURIG, GESTADIG, LANGDURIG, ONAFGEBROKEN, ONOPHOUELIJK, VOORTDUREN.

Geven het voortduren van een werking of van een toestand te kennen. Alleen *blijvend* en *duurzaam* worden ook van stoffelijke zaken gezegd.

Bestendig en *onafgebroken* duiden op een voortdurend in een doorlopende onafgebroken reeks;

gedurig en *gestadig* duiden op een telkens wederkerende herhaling van hetzelfde geval, met korte tussenpozen. *Gedurig* wordt vaak in ongunstige zin gebruikt, *gestadig* heeft meestal een gunstige betekenis.

Onophoudelijk kan in beide opvattingen voorkomen; het duidt op werkingen en heeft meestal een ongunstige betekenis.

Aanhoudend staat in het midden : als bijv. naamw. heeft het altijd de betekenis van *bestendig*, met dit verschil, dat dit laatste alleen in gunstige zin gebruikt wordt; als bijwoord wordt het ook gebruikt in de zin van *gedurig*.

Blijvend duidt een voortdurend aan, die alle wisselingen van tijden en omstandigheden trotseert; is de zaak uit zich zelf geschikt om lang te duren, dan heet zij *duurzaam*, ook al blijft zij niet lang voortduren.

Langdurig zegt alleen, dat iets lang duurt, zonder iets aan te duiden omtrent de hoedanigheid.

Voortdurend duidt vooral op iets dat op het ogenblik nog is zoals het sinds enige tijd geweest is; het duidt meer op het tegenwoordige in betrekking tot het verleden, dan tot de toekomst.

Een bestendige vrede. Bestendige liefde. De liefde is niet altijd bestendig van duur.

Onafgebroken klachten. Een onafgebroken regen. Mocht zijn slaapstede ook niet zacht zijn, toch was zijn rust onafgebroken en verkwikkend.

Gedurige pijn. Gedurige verandering van het weder. Hij komt mij gedurig bezoeken. Een gedurige bron van onenigheid.

Hij zag gestadig om. De gestadige koorts hadden haar zeer verzwakt. De gestadige wisseling der jaargetijden.

Onophoudelijke klachten. Onophoudelijk gezanik. Een onophoudelijk gelach. Onophoudelijk zochten zij naar nieuwe wegen.

Aanhoudende kou. Een aanhoudend geschreeuw. De aanhoudende regens hebben de veldgewassen bedorven.

Een blijvend gedenkteken. Een blijvende eer. Wij hebben hier geen blijvende stad, maar zoeken de toekomstige.

Duurzaam geluk. Duurzame vriendschap. Een duurzame vrede sluiten. Een langdurige koude. Een langdurige ziekte. Ondertussen was België uitgeput door de langdurige oorlogen.

De zaak is nog voortdurend in dezelfde toestand. Deze voortdurende hitte zal wel door onweder gevolgd worden.

64. AANKLEDEN, KLEDEN.

Zoowel *aankleden* als *kleden* duiden op het aandoen van de klederen.

Kleden kan echter ook nog de betekenis hebben van *verschaffen van kledingstukken*.

Een kind aankleden. Ik zal mij spoedig aankleden en ga dan mede. Gij moet het kind warm kleden. Van den arme gekleed worden. Ik was naakt en gij hebt mij gekleed (MATTH., 25, 36).

65. AANKONDIGEN, VOORSPELLEN, VOORZEGGEN.

Iets te kennen geven dat aanstaande is.

Aankondigen is te kennen geven dat iets zal gebeuren, het met zekerheid voorspellen.

Voorspellen veronderstelt min of meer zekere gegevens, waarop de voorspelling gegrond is; het veronderstelt steeds een verschijnsel waaruit het voorspelde zou afgeleid zijn.

Voorzeggen kan alleen geschieden door personen.

De somberheid van zijn gelaat kondigde een naderende uitbarsting van woede aan. Alles in de natuur kondigt de nadering van de winter aan.

Dat voorspelt niet veel goeds! Dat heb ik u wel voorspeld. Christus voorspelde de ondergang van Jeruzalem.

Men kan moeilijk voorzeggen wat gebeuren zal.

66. AANLACHEN, TOELACHEN.

In de grond betekenen beide werkwoorden hetzelfde : iemand vriendelijk lachend aanzien.

Aanlachen veronderstelt geen opzet en kan zelfs min of meer onbewust geschieden.

Toelachen is iets krachtiger en veronderstelt altijd bewustheid en opzet, wanneer het in de eigenlijke zin van personen gebruikt wordt.

In figuurlijke zin, voor zaken, gebruikt men meestal *toelachen*.

Dat plan lacht mij toe. De fortuin lacht hem toe.

67. AANLANDEN, AANBELANDEN, BELANDEN.

Aanlanden drukt uit, dat men het doel van de reis bereikt heeft of althans, na voorafgegane onzekerheid, een rustpunt of een vast verblijf vindt, hetzij goed of slecht.

Aanbelanden, dat nog slechts weinig gebruikt wordt, beslist niet of het verblijf van lange of korte duur zal zijn.

Belanden drukt een bijgedachte van toeval uit; het onderstelt altijd, dat men enige tijd ter plaatse vertoeft ofwel er zich voor goed vestigt.

Ik, die hier als een vreemde trekvogel ben aangeland.

Waar zal die woelwater, wie het nergens bevalt, eindelijk aanbelanden? Na veel omzwervens zijn zij hier aangeland.

Hij is met zijn gezin in Amerika beland en heeft zich daar gevestigd. Gij zijt daar goed beland, ik raad u daar te blijven.

68. AANLANDEN, LANDEN.

Aanlanden is *aan* of *bij* het land komen; het wordt gezegd van een schip, als het in de haven komt; van de opvarenden, als zij met het schip voor de wal komen.

Synoniemen

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

